

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Biologiczne podstawy zachowań

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Kognitywistyka		Cykl dydaktyczny 2024/25
Specjalność -		Kod zajęć 23KGNS.120.03857.24
Jednostka organizacyjna Wydział Psychologii i Kognitywistyki		Języki wykładowe polski
Poziom studiów studia pierwszego stopnia		Obligatoryjność Fakultatywny
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty ogólne
Profil studiów profil ogólnoakademicki		
Koordynator zajęć	Krzysztof Łastowski	
Prowadzący zajęcia	Krzysztof Łastowski, Marta Dix	
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Egzamin • Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 5

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Uświadomienie potrzeby poznania biologicznych uwarunkowań zachowań ludzkich jako formy zachowań zwierzęcych. Przedstawienie słuchaczom wiedzy na temat istoty odmienności zachowań ludzkich wobec zachowań zwierzęcych – zagadnienie osobliwości zachowań ludzkich.
C2	Prezentacja kulturowych uwarunkowań zachowań ludzkich jako formy nadbudowanej nad zachowaniami zwierzęcymi.
C3	Przygotowanie do właściwej interpretacji biologicznych i kulturowych czynników warunkujących ewolucję zachowań ludzkich, w szczególności zaś zachowań emocjonalnych i poznawczych.
C4	Wykształcenie umiejętności analizy i rozumienia metod badawczych stosowanych w badaniach nad biologicznymi uwarunkowaniami zachowań ludzkich: osobniczych (indywidualnych) oraz grupowych (społecznych).
C5	Wykształcenie umiejętności analizowania zjawisk behawioralnych z wykorzystaniem odnośnych teorii biologicznych oraz teorii zachowań społecznych (osobliwych dla gatunku ludzkiego). Formułowanie tez naukowych na podstawie wiedzy zaczerpniętej z podstawowych źródeł literaturowych polsko i angielskojęzycznych
C6	Przygotowanie słuchaczy do formułowania argumentacji naukowej w oparciu o wiedzę zaczerpniętą ze źródeł literaturowych; wskazanie na konieczność stosownego doboru argumentacji teoretycznej i empirycznej w podejmowaniu samokształcenia i samodzielnego wyboru źródeł wiedzy.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Poszerza swą wiedzę na temat współczesnych dyscyplin biologicznych zajmujących się badaniem biologicznych podstaw zachowań.	KGN_K1_W01, KGN_K1_W05	Egzamin ustny
W2	Rozumie potrzebę interdyscyplinarnego uzupełnienia analiz zachowań o wiedzę z zakresu badań społecznych oraz badań nad kulturowymi uwarunkowaniami zachowań.	KGN_K1_W03	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
W3	Korzysta ze źródeł literaturowych, również w języku angielskim, bo jest świadomy konieczności samodzielnego poszukiwania wiedzy.	KGN_K1_W01, KGN_K1_W02	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi objaśnić naturę osobliwości zachowań ludzkich wobec czynników biologicznych współwarunkujących zachowania ludzkie w tym zachowania poznawcze.	KGN_K1_U02, KGN_K1_U04	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
U2	Potrafi scharakteryzować koncepcje ewolucyjne przydatne w wyjaśnianiu różnych aspektów zachowań ludzkich, w tym osobniczych i społecznych.	KGN_K1_U02, KGN_K1_U04	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
U3	Potrafi dokonać krytyki argumentów podnoszonych przez odmienne koncepcje wyjaśniające zachowania ludzkie.	KGN_K1_U02, KGN_K1_U04	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U4	Potrafi samodzielnie rozwinąć (zastosować) aparat pojęciowy we wnioskowaniach nad wyjaśnianiem zachowań w oparciu o założenia teoretyczne różnych koncepcji zachowań ludzkich.	KGN_K1_U02, KGN_K1_U04, KGN_K1_U15	Egzamin ustny
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Dostrzega słabości argumentacji „redukcyjnej” w analizie zachowań ludzkich	KGN_K1_K01	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
K2	Konfrontuje różne ujęcia poglądów i koncepcji wyjaśniających zachowania (od uwarunkowań biologicznych po ujęcia społeczno-kulturowe).	KGN_K1_K11	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Filozoficzne uwarunkowania badań nad zachowaniami człowieka - tradycja historyczno-filozoficzna.	W2, U3	Wykład
2.	Badania naukowe nad zachowaniami: koncepcje klasyczne (antropologia, etologia, behawioryzm) i współczesne (socjobiologia, psychologia ewolucyjna, kognitywistyka).	W3, U3, K2	Wykład, Ćwiczenia
3.	Ewolucyjna koncepcja Lamarcka, teoria Darwina i koncepcja Kropotkina jako podstawy rozumienia zachowań ludzkich.	W1, U1, U2, U3	Wykład, Ćwiczenia
4.	Idea natury ludzkiej jako podstawa badań nad zachowaniem człowieka - wybrane koncepcje teoretyczne.	U1, U2	Wykład
5.	Biologiczne czynniki ewolucji zachowań ludzkich. Problem determinacji zachowań (indywidualnych i społecznych). Czynniki społeczne w wyjaśnianiu zachowań: zachowania altruistyczne i egoistyczne, inclusive fitness jako wspólnota interesów rodziny, grupy, klanu; oraz teoria ESS (strategii ewolucyjnie stabilnej).	U3, U4, K1	Wykład, Ćwiczenia
6.	Wyjaśnianie ewolucji zachowań ludzkich: ekspresja genów a wpływ środowiska; odziedziczalność cech.	W2, U4, K2	Wykład
7.	Kulturowe i społeczne czynniki ewolucji zachowań ludzkich: antropologia fizyczna i kulturowa jako dziedziny badań nad zachowaniami („dziedziczenie” zachowań kulturowych w ewolucji człowieka); uczenie się i kształcenie się jako mechanizmy adaptacji. Koewolucja genów i kultury.	W2, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
8.	Koncepcje teoretyczne rozszerzające pojmowanie determinacji zachowań ludzkich (pojęcia socjobiologiczne: samolubny gen, rozszerzony fenotyp, gen kulturowy). Mechanizmy ewolucji a mechanizmy rozwoju osobniczego: koncepcja interakcji między ewolucją a epigenetą. Kształtowanie się kompetencji poznawczych (kognitywnych): umiejętności i sprawności.	W2, U1, U4, K2	Wykład, Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Dyskusja, Praca z tekstem
Ćwiczenia	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Praca z tekstem, Gra dydaktyczna/symulacyjna, Metoda ćwiczeniowa, Demonstracje dźwiękowe i/lub video, Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	• Egzamin ustny
Ćwiczenia	• Kolokwium pisemne • Obecność na ćwiczeniach

Literatura

Obowiązkowa

1. T. Bielicki, Pojęcie natury ludzkiej w świetle biologicznej teorii zachowań społecznych, w: J. Reykowski, T. Bielicki (red.), Dylematy współczesnej cywilizacji a natura człowieka, Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 1997, s. 9-24.
2. K. Darwin, O pochodzeniu człowieka, Wyd. Jirafa Roja, Warszawa 2009.
3. D. Dennett, Natura umysłów, CiS, Warszawa 1998.
4. P. Gärdenfors, Jak Homo stał się sapiens. O ewolucji myślenia, Wydawnictwo Czarna owca, Warszawa 2010.
5. M. Kaczmarek, K. Łastowski, Ewolucja a epigenetyka, w: Idee ewolucji w biologii i humanistyce, Wydawnictwo Nauk Społecznych i Humanistycznych, Poznań 2020, s. 207-236.
6. R. Lewin, Wprowadzenie do ewolucji człowieka, Prószyński i S-ka, Warszawa 2004.
7. K. Łastowski, Lamarck i Darwin. U podstaw idei ewolucji, w: Idee ewolucji w biologii i humanistyce, Wydawnictwo Nauk Społecznych i Humanistycznych, Poznań 2020, s. 91-118.
8. K. Łastowski, Socjobiologiczne ujęcie natury ludzkiej. Między nauką a antropologią filozoficzną, w: Idee ewolucji w biologii i humanistyce, Wydawnictwo Nauk Społecznych i Humanistycznych, Poznań 2020, s. 503-516.
9. K. Łastowski, M. Reuter, Ewoluuujące umysły. Koncepcje, hipotezy, argumenty empiryczne, w: R. Poczobut, M. Miłkowski (red.), Przewodnik po filozofii umysłu, Wyd. WAM, Kraków 2012, s. 565-581.
10. L. Stevenson, D. L. Haberman, Dziesięć koncepcji natury ludzkiej, Ossolineum, Wrocław 2001.
11. S. C. Stearns, Life history evolution. "Naturwissenschaften", 2000, 87, s. 476-486.
12. M. Tomasello, Kulturowe źródła ludzkiego poznawania, PIW, Warszawa 2005.
13. M. Tomasello, Historia naturalna ludzkiego myślenia, Copernicus Center, Kraków 2015.
14. E. O. Wilson, Socjobiologia. Wydanie popularno-naukowe, Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 2000.
15. E. O. Wilson, Konsiliencja. Jedność wiedzy, Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 2002.

Naład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	30
Przygotowanie do zajęć	15
Czytanie wskazanej literatury	25

Przygotowanie do egzaminu	25
Inne	25
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 150
Liczba punktów ECTS	ECTS 5

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
KGK_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej analizy własnych pomysłów, stanowisk, opinii i jest gotów do ich zmiany w świetle danych i argumentów
KGK_K1_K11	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do zauważania istnienia i konsekwencji pluralizmu teoretycznego i metodologicznego w badaniach naukowych (własnych i cudzych)
KGK_K1_U02	Absolwent/ka potrafi integrować informacje pochodzące z różnych źródeł, dokonywać ich interpretacji i krytycznej oceny, a także wyciągać wnioski oraz formułować i wyczerpująco uzasadniać opinie
KGK_K1_U04	Absolwent/ka potrafi rozpoznawać i krytycznie oceniać przebieg rozumowań badawczych prowadzonych w paradygmatach nauk bazowych kognitywistyki
KGK_K1_U15	Absolwent/ka potrafi komunikować własne i cudze doniesienia badawcze, powstałe w kontekście procesu naukowo-badawczego, precyzyjnie i spójnie formułując wypowiedzi ustne i pisemne
KGK_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie multidyscyplinarność kognitywistyki, jej źródła i miejsce kognitywistyki w systemie nauk oraz o jej specyfikę przedmiotową i metodologiczną
KGK_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie podstawową terminologię kognitywistyczną w językach: polskim i angielskim
KGK_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie różnorodne podejścia do problematyki badania umysłu (np. komputacyjne, neuronaukowe, filozoficzne, ewolucyjne)
KGK_K1_W05	Absolwent/ka zna i rozumie potrzebę pogłębienia własnego rozumienia danego tematu lub odnalezieniu brakujących elementów rozumowania poprzez formułowanie odpowiednich pytań